

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munitianæ, 1665

Libri Septimi Decretalium Quarti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](#)

item nostra Idibus Junii Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit provisum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessariis, septa monasteriorum monialium ingredie- di concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse, sciamus circa personas, qua alterius ad id licentia non indi- digent, sed sui auctoritate officii nituntur, an licet eis pro libito sua voluntatis hujusmodi septa ingredi, vel potius servare debeat ipsi quoque regulam à Concilio prescriptam. Nos omnem habitationis materialia tollere, & viam scandalis præcideré, ac sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Praelatos omnes tam seculares quam regulares, quibus cura & regimen monasteriorum monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum uti posse, si

id faciant in casibus necessariis, & à paucis iisq; senioribus, ac religiosis personis comitati. Quocirca universos & singulos Episcopali, seu majori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumvis ordinum Abbates, Priors, ministros, & alios quoque superiores regulares serio monemus, ut facultate hujusmodi, qui eam ha- bent, praterquam in casibus, ut præfertur, necessariis, nequitiam utantur. Quod si contrafacerint, eadem au- thoritate Apostol. statuimus atq; decernimus, qui Ponti- ficialis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contra- fecerint, in regressu Ecclesiæ interdictos, pro secunda à mu- nere Pontificali & à divinis suspensos, ac deinceps ipso facto absq; alia declaratione excommunicatos exifere, re- gulares verò omni officio ac ministerio privatos excom- municationi similiter subiacere. Rom. 23. Dec. 1581.

F I N I S.

SEPTIMI DECRE- TALIUM LIBER QUARTUS.

TITULUS I. DE MATRIMONIIS ET SPONSALIBUS.

PAULUS QUARTUS.

Qui s'obtinende dispensationis matrimonium contrahunt in gradibus prohibitis, in posterum Pontifica grata per hujusmodi dispensationes non gaudeant, etiam si ex copula se- quuta sit proles.

CAPUT I.

A ea ipsa die, qua divina bonitas nos (li- ctit tanto oneri impares) regendis uni- versalis eius Ecclesiæ præficere dignata est, nunquam celsivimus cogitare, quo pacto singuli abusus nostra diligentia tollerent, diversas superinde constitu- tiones, juxta casum exigentiam quotidie promulgando & publicando. Hinc est quod cum (sicut nobis nuper innotuit) à nonnullis annis circa introductum sit, ut qui matrimonio in secundo consanguinitatis vel affinitatis gra- du contrahere anhelant, scientes se dispensationem a se de Apostolica super hujusmodi matrimonio contrahendo obtinere non posse, sub fiducia illam super eodem matrimoniū posquam contractum fuerit, reportandi, matrimonium de facto contrahant, & carnali copula consummant, excommunicat. sententiam in Concil. Vien. contra matrimonio in gradibus prohibitis scienter contrahentes promulgatam damnablem incurriendo. Et deinde sub prætextu, quod si divortium fieret inter eos, gravia exinanter eos & eorum consanguineos & affines scandala possent veritatem exoriri, & mulier perpetuo diffama- ta remaneret, absolutionem necessariam, & dispensatio- nem opportunam, quas sibi debitas concedi expostulent;

sicq; absolutionem, dispensationem (quas alijs non ob- tinenter) eo prætextu ut plurimum reportent in scandu- lum plurimorum. Nos considerantes præmissa cauam tribuere delinquendi, & incestum committendi, & ex delicto, loco, pena, commodum, & appetitus satisfac- tionem reportari, malitiae hominum occurtere volentes, pec- has nostras, omnibus innotescere volumnus, quod nos la- pso tempore, infra quod notitia præsentium in partibus, ex quibus similes dispensationes peti continget, verisimili- ter haberi potuerit, absolutiones, & dispensationes hu- jusmodi ex prætextu prædicto, etiam si proles ex matrimo- nio contracto subsecuta fuerit, nullatenus, sed solum ex causa urgerrissima pro bono, publico, & à iure considerata, per nos tantum, & non alio approbanda, cōcedemus, & quod dispensationes ex alia causa nostra temporibus per- petuo exulabunt, quod nobis licet non patimur, nostris succeffloribus indicantes. Rom. Idib. Dec. 1555.

(Eandem constitutionem prius Clemens VII. insulit, quam habes
infra eod. cap. 3.)

Pius Quintus.

Publica honestatis qua ex sponsalibus contrahitur impedimenta mulier aut parum frequens est usus, quoniam sponsalia de future possent veritatem exoriri.

QQQ 3

quā rariſimē fūent, longēq; major sit prohibitiōis ratio in matrīmonio per verba de p̄fēſtis contrācto, quām in ſponsalib; de futurō.

CAP. II.

AD Romanum ſpectat Ponificem ſua ſolicitudine diligenter provideſte, ut ſacrorum Conciliorum decreta ita fuꝝ declarationis admīniculo dilucidentur, quād nulla defuſer dubitandi occaſio cuiquam relinquitur.

Sanè ad aures noſtras pervenit, multos eſte, qui dubitant, an decretum ecumenici Concilii Tridenti ieffione vigefima quaſta de reformatione matrimonii cap. 3. quo caverunt impedimentum publica honestatis, ubi ſponsalia & valida non fuerint, proſtis tolli; ubi vero valida fuerint, non excedere p̄imum gradum, cū in ulterioribus gradibus non poſit hujusmodi prohibitiō servari, de ſponsalib; per verba (ut ajuſt) de futuro tantum concepiſt intelligatur, vel etiam matrimonia per verba de p̄fēſti contraſta, non tamen conſummata, qua interdum ſponsalia appellantur, comprehendat, ita ut etiam eo caſu impedimentum inde proveniens ſublatum fuerit.

Nos itaque ut omnis difficultas, dubitatioque tolletur, attēndentes, quād ſponsaliorum appellatione, qua dictum Concilium uitat, non niſi improprie matrimonium verbi de p̄fēſti concepiſt contrāctum contineat, quādque agitur de correctione iuriū veteris, quo caſa ſecundum proprietatem verborum duntaxat proceſſendum eft, p̄t̄lertim cū longe maiorem rationem prohibitiōis in matrimonio per verba de p̄fēſti contraſta, quam in ſponsalib; de futuro vigeat a nemine dubitetur: idcirco mox proprio auctoritate Apostolica tenore p̄ſenſiū declaramus & diſſimus, decretum Concilii hujusmodi omnino intelligendum eſſe, & procedere in ſponsalib; de futuro duntaxat, non autem in matrimonio ſic (ut p̄fēſtur) contraſta, ſed in eo duare adhuc impedimentum in omnibus illis caſibus, & gradibus, quibus de jure veteri ante p̄dictum decreto Concilii introductum erat.

Clemens VII.

Qui intra gradus prohibitoſ ſcienter matrimonium contrahere preſumperit, ſpe diſpensatione conſequenda carere debet.

CAP. III.

QVIA plenius in futurorum eventibus imbecillitas humani iudicij adeò fallitur, ut quod utile non ſolum conjectura, ſed etiam aitenta & provida confidatio pollicebatur, id proſtis inutile, ac animarum ſalutis maximè danosum reperiatur, proprieſtate nonnunquam expedit, ut gratia, qua olim consultò, & rationabiliter de caſa concedi videbantur, multo conſultius in posterum denegetur, id quod neccſitas p̄fēſti provisionis evidenter oſtendit. Sanè poſquam fœl. recor. Clemens & Papa V. p̄deceſſor noſter in Concilio Viennensi eos, qui divino timore poſtponito, in gradibus consanguinitatis & affinitatis contra canonicas ſanctiones matrimonia ſcienter in ſuārū periculum animarum contrahere p̄fēſſiſt, excommunicatiſ ſententia ipſo facto detales tam diu excommunicatos publicè nunciant, ſenunciat facerent, donec ſepararentur ab invicem, & beneficium absorptionis obtinerent. Sedes Apostolica & Romani Pontifices p̄deceſſores noſtri, conſiderantes gravi oris poſſe ſcandala, ſi matrimonia hujusmodi ſcienter contraſta & carnali copula conſummata per divorciū diſcremerent, ad obviandum hujusmodi ſcandalis,

a Philip. Franc. c. ex ſponsalib; de ſponsal. in 6. b Clem. VI. in Conc. Vien. ut habetur in Cle. tit. r. c. de confan. & affinit. decretum tulit, quo ſcienter contrahens matrimonium in gradu conſanguinitatis vel affinitatis prohibito, vel cum moniali, excommunicatur ipſe ſe, & publicari debet & utari. de hacre uide Concil. Trid. ſess. 24. de reform. cap. 5. & Beat. Antonii tradi. de excommunic. cap. 34. Corv. lib. 4. part. 2. c. 3. §. 2. num. 8.

& ne mulieres perpetuā diſfamam remaneant, adducantur ad diſpensationem cum illis qui ingratu hujusmodi prohibitiis, matrimonia p̄ia ſciente contrahent. Propter quod multi volentes in gradibus prohibitiis matrimonia contrahere, ac ſperantes veniū diſsolutionem ac diſpensationem a ſe p̄dicta ſicut obtinere poſſe, illa paſſim contrahere, & carnali copula ſub ea ſpe conſummati p̄aſtūlent. Quodvoli corruptela, cum tamdiu proper inventaretur hominū malitia & nimia diſtia fedis in abſoluto ac diſfando facilitatem adeo creverit, ut cupientes in gradibus prohibitiis hujusmodi contrahere, nullo patro illece verantur, & unde ſcandalis remeda perdantur, inde ſcandalorum materia & occasio naſa videantur. No quorum interēſt agrum Domini in colere, ut virtute eo crescant, abuſiones vero quæcumque tollantur, amoris moribus via & aditus omnis p̄ccludatur, huiusmodi fraudib; & dolis, per quos mudi diſpensationes in p̄adictum animarum a nobis extorquent, et alement & miſericordia Apostolica ſub ſpe venia, ut experientia rerum magistra doceat, peccandi viam pandit, abeſtiant, obviare volentes, habita ſuper his cum fratrib; noſtri matura deliberatione, de ipsorum fraudum filio, omnibus denunciandum ſeu intimationem datus, quod in poſterum cum illis, qui gradibus prohibitiis matrimonia ſciente contrahent, etiam illi conſummataverint, non intendimus diſpensare, ſed illi (ſcandalis quo oris poſſe formidarent, minime omniō ſeparari mandabimus, abſolutionem diſtaxat p̄tentibus miſericorditer conceſſari, cum qua dignus non ſit, qui canonicū conditorem contineat, liq; cum anima ſue detrimento injuriam facit. Rom. 13. Calend. Septemp. 1524.

TITVLVS II.

DE CONSANGVINITATE ET
affinitate.

Pius Quartus.

Gradus consanguinitatis, qualitatē remota & propinquitatis ſunt exponenda in diſpensationibus.

CAP. L

Sanctissimus in Christo pater & dominus Pius diuina providentia Papa IV. ad eum nostrum peregrinum quād multi viri, mulieresque inveniuntur consanguinitatis ſeu affinitatis gradibus excommunicati, ab eodem ſtipiteurgentibus communis ſanctionis ſecundo copulari cupientes, diſpensationem hęc remoto ri gradū à ſanctitate ſua, & item Pontifice pro tempore exiſtente, vel ſed. Apostol. ſecundum p̄petuitate, ab ipso, quod diſpensationi aliquam gradus propinquitatis, quād forsan expriſſus Pontificem aut fedem a diſpensatione vel averteret, vel certe retardare, cognitione lagerrant, literas poſtimodum ſuper gradū proponit, iudicatoſtis, juxta conſtitutiones fœl. rec. Greg. XI. & Clem. VI. Röm. Pont. ſanctitatis ſue p̄deceſſorum depeſtis reſpective editas, inſcio diſpensationi expediti procurant. Circumſpectius deinceps in hujusmodi diſpensationibus concedendis procedere, ac proprieſtate ructa proſtituſtacula, & quequid diſpensationi conſcedenda veritudo liter obſerve poſſet, ne videlicet aliquid ab ipſo diſpensatione terum ignaro contra mentem ſuum in animarum contrahentium periculum emerat, clarus iudicat, ſequi de singulis obſtaculis plene certiori volens. Quid in quibusque diſpensationibus quas pro matrimonio, ſcienter vel ignorantia contraſta vel contrahens, in quibusque prohibitiis confanguinitatis & affinitatis, ſe mixtis gradibus, ab eadem ſanctitate ſua, vel quovis Re- mano Pontifice ſucessore ſuero pro tempore exiſtente, ſe- dicit.

dista sedis imperati, vel alia etiam motu proprio con-
cessi contigent, commisionibusque desuper etiam ordi-
nariis locorum faciens, ac literis quibusvis inde con-
ficiens, non solum de remotiori, sed etiam de proximi-
oriori, aut de proximioribus gradibus, quicunque illi
fuerint, eorumque distantiā, specialis & expresa men-
tio fieri debet. Alioquin dīfinationes, declarationes,
acinde confidende litera hujusmodi, processusq; haben-
di per easdem, nullius sint roboris vel momenti, & pro-
fectis habeantur, Constitutionib. praedecessorum hujus-
modi, exterisq; contrariis nequam obstantibus, hac
sua perpetuā validitatem sanctiōne, auctoritate Apostolica
statuit & ordinavit. Sicque per quocunque judges &
commissarios, etiam S. R. E. Cardinales sublati, eis qua-
vis aliter judicandi & interpretandi facultate, judicari,
& diffiniri debere. Ac quicquid fecus superis a quo-
quamque auctoritate scienter vel ignoranter atten-
tati contigerit, iritutis & inane decrevit.

Pius Quintus.

*Declarationes Concilii Tridentini circa impedimenta cognitionis
spiritualis, & affinitatis ex fornicatione, quo ad matrimonium possit
confirmacionem Concilii contraferre & de cetero contrahenda.*

CAP. II.

Sanctissimus in Christo pater ac Dominus Pius divina
providentia Papa quintus, ad cuius notitiam per-
venit, quod cum in decretis faci Concilii a Tridentini
certa tamē persona enumerantur, inter quas danta-
ri cognatio spiritualis deinceps contrahatur, ab aliqui-
bus revocatur in dubium, an qui ultra personas in dictis
decretis enumeratas b quocumodo cognitione spiritu-
tuali ante confirmationem dicti Concilii conjuncti erant,
abique dispensatione Apostolica matrimonium post di-
cione confirmationem contrahere poterint, ac hodie &
de cetero contrahere possint, cum ante prædictam con-
firmationem id facere deute minimè licet.

Et infur cū in eisdem decretis statuatur affinitati-
tem, qua ex fornicatione contrahitur, in illis solummo-
do attendi debet, qui primo vel secundo affinitatis gra-
du conjuguntur, ab aliquibus partier dubitetur. An ma-
trimonia inter personas, qua ante confirmationem dicti
Concilii tertio vel ulteriori hujusmodi affinitatis gradu
conjugantur, post confirmationem eisdem Concili
absque dispensatione Apostolica contrahita & que dein-
ceps contraheri congerit, dūcim debent.

Sancitas sua ad tolendum omne dubium, eos qui an-
te confirmationem prædicti Concilii cognitionem spi-
ritualem contraherunt, dummodo non sint ex personis in
dictis decretis enumeratis & inter quas tantum Concilii vo-
luit deinceps contrahi, hanc cognitionem spiritualem, ma-
trimonii vinculo inter se absq; dispensatione aliquo libere &
licite copulari posse, ac matrimonio etiam post confir-
mationem hujusmodi, absq; dispensatione sedis Apostolica
inter eas jam contrahita valer, plenamq; roboriis fir-
mitatem obtinere. Et similiter nō matrimonii post confir-
mationem Concilii, absq; dispensatione Apostoli sequuntur, &
qua de cetero sequentur, inter personas qua ante dictam
confirmationem affinitatem, infra tamē secundum gra-
dum ex fornicatione proveniente, contraherant, propter
hujusmodi affinitatem dirim non debet, sed valida &
efficacia existere declaravit.

a. *Concil. Trid. sess. 24. de reform. matrim.* b. *De agnatione
spirituali vide Hesych. lib. 4. sum.*

*a. Vid. cap. non plus, de conf. dist. 4. & c. quamvis. de cognat.
spirituali, in b. c. super quibus. e. p. f. l. a. & c. fin. 30. q. 3. c. i. super
eo, & sive per torsum. de cognat. spirit. cap. i.*

ANIMADVERSIO AD LECTOREM.

*Iuris Pontifici liberorum is qui tractat de matrimonio & pertinentibus ad conjugia, brevior semper & compendiosior est, quam obrem
ut hic septimus decretuum responderet, quarti libri caroulem h. adscriptissimum. Qui vero consanguinitatis &
affinitatis voluntate latius investigare singulare regulas, adeat finem Epistol. decret.*

*huius editionis, ubi declaratur arbor con-
sanguinitatis.*

F I N I S.

QQq 4

Idem.
Declaratio circa impedimenta cognitionis spiritualis.

CAP. III.

CVM illius vicem, licet minimè suffragantibus mer-
itis, geramus in terris, decujus vultu prodit judicium,
& vident oculi æquitatem, officii nostri debitam profe-
quimur actionem, si obscuros sacrorum canonum sen-
sus ita apperire studemus, ut piis Christi fidelium menti-
bus nulla dubitandi occasio relinquitur.

Sanè licet ex eo, quod in Concilio Tridentino decre-
tum fuerit, cognitionem spiritualem inter eos tantum
contra, qui suscipiant baptismatum & de baptismō, ac
baptizatum ipsum, & illius patrem & matrem, nec non
baptizantem & baptizatum, baptizatique patrem & ma-
trem in reliquis personis, qua per antiquos canones oc-
casione cognitionis hujusmodi contrahere prohibebātur,
omne impedimentum sublatum esse videatur, adhuc ta-
men ab aliquibus dubitari accepimus, an salem impe-
dimentum cognitionis spiritualis hujusmodi inter ma-
ritum vel uxorem suscipientis, & baptizatum, necnon in-
ter maritum vel uxorem suscipientis, & patrem ac ma-
trem baptizati vigeat, propterea quod prohibitum de u-
no coniuge, de altero etiam prohibitum esse videatur.

Nos piarum mentem quieti, & matrimoniorum favo-
ti (quantum ex alto nobis permittitur) consulere volen-
tes, a pacifice verbis Concilii minimè discedendum in pri-
misiis esse censuimus. Et propterea nullum amplius im-
pedimentum ratione cognitionis hujusmodi subesse de-
cernimus, & declaramus, quod munus inter dictos mari-
tum vel uxorem suscipientis, & baptizatum, baptizatiq; pa-
trem & matrem, & quascunq; alias personas tam ex
parte suscipientis, quam baptizantis & baptizati, in dicto
Concilio nominatim non expressas, matrimonium
libere & licite contrahiri possit, & ita ab omnibus judicari
debet mandamus atq; statuimus.

Idem.

*Tertia declaratio circa impedimenta cognitionis aut affinitatis ex
fornicatione.*

CAP. IV.

AD Romanum Pontificem spectat, canonicas sanctio-
nes, que expressiore sensu postulare videntur, re-
diligenter perfecta declarare, & alias providere, ut o-
mnis dubietas de piis Christi fidelium mentib, evellatur.
Sanè postquam ex eo, quod Tridentina Synodus impedi-
mentum affinitatis ex fornicatione proveniens, per quod
non solum matrimonium contrahi prohibetur, sed etiam
postea factum dirimir, ad eos tantum restrinxit, qui pri-
mo & secundo gradu conjuguntur, in ulterioribus vero
gradib; statuit matrimonium postea factum non dirimi,
a pluribus Christi fidelibus, ut accepimus, est dubitatum,
an, licet in ulterioribus gradibus hujusmodi matrimonium
in contractum non dirimatur, adhuc tamen juxta anti-
quos canones contrahi prohibeat.

Et propterea nos omnem ambiguitatē tollere, &
animarum tranquillitatē, ac matrimonii libertati quan-
tum cum Deo possimus consulere volentes, & declaramus,
& Apostolica auctoritate decernimus, nullum ho-
die impedimentum remanere, quo minus in ulteriori-
bus gradibus hujusmodi libere & licite matrimonium
contrahi possit.

*a. Vid. cap. non plus, de conf. dist. 4. & c. quamvis. de cognat.
spirituali, in b. c. super quibus. e. p. f. l. a. & c. fin. 30. q. 3. c. i. super
eo, & sive per torsum. de cognat. spirit. cap. i.*